

Loppuraportti

Paskis Jyki-hanke

1.1.2005-30.9.2006

Janne Vimpari

8.11.2006

ALKUSANAT

Kehittämishankkeet ovat yhteistyön taidon näyte, jonka tulokset riippuvat hallinnoijaorganisaation palosta, projektipäällikön kyvyistä, sidos- ja yhteistyökumppaneiden innokkuudesta ja asiakasryhmien kiinnostuksesta toteuttaa hanke, joka hyödyttää kaikkia osapuolia. Paskis Jyki-hanke täytti mielestäni hyvin nämä ominaisuuspiirteet. Hankesuunnitelmassa hyvin rajattu hankkeen aihealue osui nappiin muutoksen kourissa olevan jäte- ja jätevesiasioita koskevan lainsäädännön velvoitteiden kanssa. Tästä muodostui kaikkia kiinnostavat raamit toteuttaa onnistunut hanke.

Pyrin projektin vetäjän roolissa tuomaan jatkuvasti esille niitä hyviä ja yllättäviäkin piirteitä, jotka kumpuavat ympäristötoiminnasta. Ympäristön hyväksi toimiminen ei ole vain jotain likaista ja tylsää haisevien jätteiden kanssa painimista, vaan nyt ja tulevaisuudessa todellinen taloudellinenkin mahdollisuus, joka vaatii hieman, mutta antaa paljon. Puhdas luonto ja ympäristö on maaseutukuntien rikkaus, joka kannattaa hyödyntää kiristyvässä kilpailussa työpaikoista, asukkaista, rahasta jne. Kasvukeskuksilla kun ei yksinkertaisesti ole tarjota sitä luonnon rauhaa, jota maaseutukunnilla on. Ympäristöliiketoiminnan vahva kasvu lähitulevaisuudessa varsinkin jätevesialalla tulee olemaan maaseutukuntien ja sen asukkaiden mahdollisuus, joka kannattaa hyödyntää. Nyt pitkään aikaan maaseudun asukkaat asuvat keskellä mahdollisia työpaikkoja.

Kiitoksia kaikille hankkeen toiminnassa mukana olleille aktiivisesta ja innokkaasta osallistumisesta hankkeeseen.

Ylikiimingissä 5.9.2006

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	2
TIIVISTELMÄ	4
1 HANKKEEN ORGANISAATIO	4
2 HANKKEEN TAUSTA JA TAVOITTEET	5
2.1 TAUSTA	5
2.2 TAVOITE.....	6
3 TOIMENPITEET	6
3.1 TIEDOTTAMINEN	6
3.1.2 <i>Lehtijutut</i>	7
3.1.3 <i>Tiedotustilaisuudet</i>	7
3.1.4 <i>Tapahtumat, joissa hanke esittelemässä toimintaa</i>	7
3.1.5 <i>Hankkeen internetsivusto</i>	7
3.1.6 <i>Kirjeet kylätoimikunnille- ja yhdistyksille sekä rivitalojen asukkaille</i>	8
3.2 OPPIMISTAPAHTUMAT	8
3.3 MUUTA YMPÄRISTÖNHOIDOLLISTA EDISTÄMISTÄ	10
3.4 PROJEKTIPÄÄLLIKÖN OSALLISTUMINEN KOULUTUKSIIN.....	12
4 TULOSTEN ARVIOINTIA	12
4.1 HANKKEEN KESKEISIÄ SAAVUTUKSIA JA AIKAANSAANNOKSIA	14
5 TALOUS	15
5.1 KUSTANNUKSET	15
5.2 RAHOITUKSET	16
6 LOPPPÄÄTELMÄT	16
6.1 HYVÄ JA AJANKOHTAINEN HANKESUUNNITELMA OLI HYVÄ PERUSTA HANKKEELLE	16
6.2 YMPÄRISTÖASIOIDEN EDISTÄMINEN ON VAIKEA JA PITKÄJÄNTEINEN PROSESSI	16
6.3 HANKKEEN ONGELMIA	17
6.4 BYROKRATIA JARRUTTAA KEHITTÄMISTYÖTÄ	17
7 IDEOITA JATKOHANKKEEKSI	18
7.1 JÄTEVESIYRITTÄJYYTTÄ LISÄÄ MAASEUDULLE ”JÄTEVEDET RAHAKSI-HANKE”	18
7.2 KIERRÄTTÄMÄLLÄ TYÖTÄ JA HYVINVOINTIA	18
8 OHJAUSRYHMÄN KOMMENTIT HANKKEESTA	19
LIITTEET	19

Tiivistelmä

Paskis Jyki-hanke aloitti varsinaisen toimintansa 30.3.2005 projektipäällikkö Janne Vimparin aloittaessa työnsä hankkeessa. Paskis Jyki-hankkeen tavoitteena oli antaa kuntalaisille valmiuksia 2004 vuonna voimaan astuneen jätevesiasetuksen vaatimusten täyttämiseksi ja jätelain muutoksesta tiedotuksella, neuvonnalla ja koulutuksella. Jätehuoltoon ja kierrätysasioihin kiinnitettiin huomiota eri ryhmille suunnatuilla koulutusmuodoilla, pääpainon ollessa lasten ja nuorten ympäristökasvatustyössä. Kiinteistöjä aktivoitiin jätetasioissa, jotta niiden jätehuolto täyttäisi vuonna 2007 voimaanastuvat uudet seudulliset jätehuoltomääräykset.

Samalla parannettiin kunnan jätehuollon toimivuutta ja ihmisten kierrätysmahdollisuuksia. Hankkeessa panostettiin myös mökkiläisiin, joille lähetettiin tiedotusmateriaalia hankkeen asioista. Yhteistyö kylien ja yritysten kanssa oli hankkeen aikana monipuolista ja tärkeällä sijalla. Kylä- ja elinkeinoelämän yhteistyöllä saatiin syvyyttä koulutustilaisuuksiin ja muuta hedelmällistä kehittämistyötä hankkeen aihepiiriin liittyen.

1 Hankkeen organisaatio

Hankkeen hallinnoija

Ylikiimingin kunta

Hankkeen ohjausryhmään osallistuneet henkilöt

pj. Markku Kesäniemi, maaseutusihteeri, Ylikiimingin kunta

siht. Janne Vimpari, projektipäällikkö, Paskis Jyki-hanke

Tauno Laurila, tj, Jomma ry

Pirjo Hongisto, vs.tj., Jomma ry (Laurilan sijainen vuonna 2006)

Heini Iinatti, ympäristötarkastaja, Oulun seudun ympäristövirasto

Tauno Kauppila, kylien edustaja

Kati Salkosuo, asukkaiden edustaja

Tapio Jurvakainen, Ylikiimingin seurakunta

Ohjausryhmän tehtävänä oli ohjata hanketta hankesuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Toimia projektipäällikön apuna asiantuntijan roolissa. Seurata ja kommentoida hankkeen etenemistä ja antaa vinkkejä hankkeen vetämiseksi.

Hankkeen kokopäivätoiminen vetäjä

Janne Vimpari

Vetäjän tehtävänä hankesuunnitelman mukaisesti ja ohjausryhmän ohjauksella hoitaa hankkeen käytännön työtehtävät. Hankkeen maksatushakemusten valmistelu, hallinnointiin ja yksityisrahoituksen hankintaan liittyviä tehtäviä..

Hankkeen vastuullinen johtaja

Markku Kesäniemi

Hankkeen johtajan tehtävänä oli johtaa hanketta, hyväksyä hankkeen kustannukset ja toimia projektipäällikön apuna hankkeen tehtävissä.

Hankkeen tilintarkastus

Oulun HTM, Malinen Pentti

Hankkeen rahoittajat ja yhteistyökumppanit

Rahoittajat:

TE-keskus, maaseutuosasto

Jomma ry

Ylikiimingin kunta

Ylikiimingin Yrittäjät ry.

Metsänhoitoyhdistys Ylikiiminki ry.

AsuntoFocus Oy

Kuusakoski Oy

Green Rock Oy

Wavin-Labko Oy

Uponor Oyj

Propipe Oy

Paperinkeräys Oy

Goodwell Oy

Ylikiimingin 4H-yhdistys

Muut yhteistyökumppanit:

Käymäläseura Huusi ry.

Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskus (Jätevesien hallinta ALMA-alueella Oulujoella-hanke)

Oulun seudun ympäristövirasto

Oulun Jätehuolto Oy

Ylikiimingin kyläyhdistykset ja -toimikunnat

Ylikiimingin kunnan koulutoimi

Yritetään yhdessä ry. (Kestävän kehityksen talo)

Jätehuoltoyrittäjä PPT Luttinen Oy

Jätehuoltoyrittäjä R. Laurila Oy

Lassila & Tikanoja Oy

2 Hankkeen tausta ja tavoitteet

2.1 Tausta

Nykypäivänä ihmiset ovat yhä enemmän ympäristötietoisia ja ovat valmiimpia itse noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita myös omissa jokapäiväisissä valinnoissaan. Tiedotuksella ja koulutuksella on kuitenkin suuri merkitys, jotta ihmiset ryhtyvät käytännössä toteuttamaan kestävän kehityksen periaatteita. Oleellista on kestävään elämäntapaan kannustaminen ja tiedon lisääminen sellaisista vaihtoehdoista, jotka kuormittavat ympäristöä vähemmän. Jätteiden lajittelu ja tavaroiden kierrätys sekä biojätteen kompostointi ovat keskeisiä asioita, joilla jokainen voi ryhtyä käytännön tekoihin.

Haja-asutusalueen talousjätevesiasetus on tullut voimaan vuoden 2004 alusta. Ylikiimingissä on haja-asutusalueilla vakituisia asuinkiinteistöjä noin 950 kpl. Ylikiiminki on myös merkittävä

kesämökkikunta, sillä kesäasuntoja on järvien ja jokien rannoilla noin 650 kpl. Kunnassa on moniakylä, joiden kiinteistöt eivät ehkä koskaan tule jätevesiviemäröinnin piiriin. Nämä haja-asutusalueen taloudet ja kesämökit tarvitsevat tietoa ja opastusta, mikä on sopivin jäteveden käsittelyratkaisu ja millä toimenpiteillä Ylikiimingin vesistöjen kuormitusta voidaan parhaiten vähentää.

2.2 Tavoite

Hankkeen tavoitteena oli ylikiiminkiläisten ympäristövastuullisuuden lisääminen. Se oli tarkoitettu kaikille kuntalaisille ja koulutusta ja neuvontaa annetaan kaikenikäisille erilaisilla teemapäivillä ja kylätapahtumissa sekä yrityksissä ja kotitalouksissa. Tavoitteena oli, että jätteiden lajittelu ja kierrätys tulee tutuksi jo päiväkodeissa ja kouluissa ollen osa asennekasvatusta jokapäiväisessä elämässä ja toiminnassa, sekä esimerkein havainnollistetaan kuinka esim. biojätteen kompostointi tapahtuu haitattomasti jätteen syntypaikalla.

Jätevesiasetuksesta annettiin tietoa ja neuvontaa niin, että haja-asutusalueen vakituisten kiinteistöjen ja kesämökkien omistajilla on valmiudet tehdä selvitykset nykyisestä jätevesien käsittelymenetelmästä ja valmiudet rakentaa asetuksen mukainen uusi järjestelmä, jos ja kun sellainen vaaditaan. Tämä neuvonta oli tärkeintä tärkeiden pohjavesialueiden sekä vesistöjen läheisyydessä.

Tavoitteena oli myös keskittää saostuskaivojen ja muun tekniikan rakentaminen 2-3 yrittäjälle (esim. maatilojen sivuelinkeinona) jotka voivat hoitaa tarvittavat toimenpiteet kokonaisurakkana tehtyjen suunnitelmien mukaan.

Hankkeen kerrannaisvaikutukset 2-3 uutta maaseutuyritystä, työllistävä vaikutus 1-1,5 htv kolmen vuoden aikana

3 Toimenpiteet

Hankkeen alkupuoliskolla painopiste oli jätevesiasioissa, koska esimerkiksi jätevesiasetuksessa määrätty jätevesiselvitysten täyttämisen määräaika umpeutui vesikäymälällisissä kiinteistöissä vuoden 2005 lopussa. Loppupuoliskolla taas keskityttiin enemmän jäteasioihin ja muihin ympäristöllisiin kehittämistehtäviin. Tiedotuksessa ja neuvonnassa otettiin huomioon vuoden 2006 alusta voimaan astunut jätelain muutos, joka koskettaa voimakkaasti erityisesti vapaa-ajan kiinteistöjä. Toimenpiteiden kulmakivenä toimi ihmisten innostaminen asioihin, yritysten esilletuonti ja alueen parhaan asiantuntijuuden hyödyntäminen. Kaiken kaikkiaan koko hankeaikaa leimasi suuret ihmisen arkipäivään ulottuvat lainsäädännölliset muutokset jäte- ja jätevesiasioissa, jotka toivat pontta hanketyöhön ja antoivat aikataululliset raamit työlle.

3.1 Tiedottaminen

3.1.1 Radiojutut

Radio Pooki radiojuttu 17.4, uusinta 21.4

3.1.2 Lehtijutut

Ylikiiminki-lehti 1/2005

Rantapohja 3.5.2005

Kaleva 1.6.2005

- lyhyt juttu metallinkeräyksestä + hankkeesta

Rantapohja 7.6.2005

- lyhyt juttu metallinkeräyksestä + hankkeesta

Rantapohja 16.6.2005

- lyhyt juttu jätevesipäivästä

Ylikiiminki-lehti 2/2005 20.6.2005

Rantapohja 11.8.2005

- juttu metsäiltamista

Ylikiiminki-lehti 3/2005 13.12.2005

Rantapohja 14.2.2006

- juttu koulutusilloista

Pihkapalstasta useita juttuja eri lehdissä, radiossa ja MTV3:n Seitsemän uutisissa (20.2.2006)

Rantapohja 16.5.2006

- lyhyt juttu metallinkeräyksestä

Rantapohja 26.5.2006

Rantapohja 1.6.2006

3.1.3 Tiedotustilaisuudet

12.5.2005 Tiedotustilaisuus kyläyhdistyksien edustajille, Ylikiiminki

12.10.2005 Esitys: Hanketoiminta hankevetäjän näkökulmasta katsottuna. Tilaisuus maaseutuyrittäjille, Ylikiiminki

25.4.2005 Esitys: Hanketoiminta hankevetäjän näkökulmasta katsottuna. Case Paskis Jyky. Tilaisuus AMK-oppilaille, opettajille ja tuleville hanketyöntekijöille, Oulu

3.1.4 Tapahtumat, joissa hanke esittelemässä toimintaa

Rakentajamessut 23.4.2005, Oulu, kunnan osastolla

Metsäiltamat 14.8.2005, Ylikiiminki

Rakentajamessut 22.4.2005, Oulu, kunnan osastolla

Tervasmarkkinat 6.7.2006, Ylikiiminki, kunnan osastolla

3.1.5 Hankkeen internetsivusto

Hanke ylläpiti internetsivustoa hankkeen asioista. Kaikki ajankohtaiset asiat tiedotettiin sivustolla, samoin kuin sieltä pystyi tulostamaan esimerkiksi jätevesiselvityslomakkeen ja kirjeitse lähetetyn tietopaketin jätevesi- ja jäteasioista. Linkkeinä olivat hyödyllisiä jätevesijärjestelmien laitevalmistajien yhteystietoja ja puhdistamoiden puhdistustuloksia eri tutkimuksissa. Kevään 2006

kävijätilaston mukaan Paskis Jykin sivustoilla vieraili kuukaudessa keskimäärin noin 200-300 kävijää. Yleisimmin ihmisiä kiinnosti jätevesi- ja jäteasioiden tietopaketti.

3.1.6 Kirjeet kylätoimikunnille- ja yhdistyksille sekä rivitalojen asukkaille

Hanke lähetti hankkeen ajankohtaisista asioista noin 5 kpl kirjeitä kaikille 15 kylätoimikunnalle Ylikiimingissä. Kirje sisälsi usein A3-koon ilmoituksia julkaistavaksi kylien ilmoitustauluilla. Kaikkia rivitalojen asukkaille lähetettiin tiedotuskirje muuttuvista jätehuoltomääräyksistä ja miten siihen vastataan. Samalla annettiin tietoa hankkeen ajankohtaisista asioista ja hankkeen mahdollisista neuvontapalveluista.

3.2 Oppimistapahtumat

Mustikan ja Mettiäisen päiväkodin kierrätysopetus 26.4.2005. Oulun Jätehuolto Mari Juntunen. Noin 25 lasta ja 7 aikuista.

Jätehuollon ja jätevesiasioiden tiedotustilaisuus Joloskylällä 10.5.2005. Paikalla 33 henkilö. Alustajina Oulun Jätehuollon neuvoja Ilona Suppanen ja Ympäristökeskuksen Sakari Kalliokoski. Mukana myös kunnasta projektipäällikkö ja Vesihuoltolaitoksen tj. Aarne Holmi ja maaseutusihteeri Markku Kesäniemi. Samalla hanketiedotusta.

Kirkonkylän ala-asteen 5-6. luokan ja erityisluokan tutustumisretki Ruskon jätteenkäsittelyalueeseen 24.5.2005. Tutustumiskohteena Paperinkeräys Oy, Kuusakoski Oy ja Ruskon jätteenkäsittelyalue. Noin 35 henkilöä. Koululaiset kirjoittivat kierrättämisestä aineen, joka mahdollisesti myös julkaistaan Ylikiiminki-lehdessä.

Kierrätysilta perhepäivähoitajille 2.5.2005. Läsä 14 henkilöä. Oulun Jätehuolto Mari Juntunen.

Jätevesiasioitten ja kompostoinnin tiedotustilaisuus sekä kylätien siivoustalkoot Ylivuotolla 28.5.2005. Osallistujia noin 15 henkilöä.

Jätevesipäivä Ylikiimingissä 20.6.2005

Jätevesijärjestelmän asennusnäytös Isolla Seluskanjärvellä 20.6.2005. Läsä 14 henkilöä. Esittelijöinä Uponor Oy, Paskis Jyki-hanke.

Jätevesi-info Ylikiimingin kunnantalolla 20.6.2005. Läsä 28 henkilöä. Paikalla Oulun seudun ympäristövirastosta Satu Seppälä ja Sanna Niskanen. Laitevalmistaja esittelyitä Green Rock Oy:n Raimo Suorsa ja Uponor Oy:n Eero Pirttikoski. Kunnasta mukana projektipäällikkö ja Vesihuoltolaitoksen tj. Aarne Holmi sekä rakennustarkastaja Samppa Ukonmaanaho.

Metsäiltamat Ylikiimingissä 14.8.2005. Arvontaan osallistumismäärä 316 henkilöä. Yhdistetty jätevesiasioiden ja metsätalouden tapahtuma. Esillä jätevesiasiaa Green Rockilta, Uponorilta, Wavin Labkolta ja Propipeltä. Tapahtumassa esillä 2 kpl jätevesilaitteita. Jätevesiasetuksesta puhumassa Sakari Kalliokoski P-P Ympäristökeskus.

Kyläilta jätevesi- ja jätehuoltoasioista Vepsällä 25.8.2005. Osallistujia 46 henkilöä. Luennoitsijoina Ilona Suppanen Oulun Jätehuollosta ja Janne Vimpari. Mukana myös Aarne Holmi Ylikiimingin Vesihuolto Oy:stä.

Vepsän ja Vesalan ala-asteen 5-6. luokan tutustumisretki Ruskon jätteenkäsittelyalueeseen 20.9.2005. Tutustumiskohteena Paperinkeräys Oy, Kuusakoski Oy ja Ruskon jätteenkäsittelyalue. Noin 30 henkilöä. Kuva. Oppilaat hämmästelivät suuria paperi- ja pahvijätteistä tehtyjä paaleja ja niistä saatavia rahamääriä.

Kierrätys-osa elämä- opetustuokiot (20-50 min) Ylikiimingin kouluilla marraskuussa 2005. Julistekilpailun avaus. Mukana kouluista Kirkonkylän 4-5 lk., Vesalan 4-6 lk., Pohjoiskulman 3-6 lk., Harjunrinteen 7-8lk. ja Vepsän 4-6lk. Yhteensä noin 350 oppilasta + opettajia. Palkittavia 3 henkilöä/sarja. Palkintojenjako toukokuu 2006.

Kylälaisten koulutusillat ympäristöasioihin 14.2.-21.2.2006

14.2.2006 Seluskanjärvi. Aiheina EU-hankkeet ja vesistöjen kunnostushankkeet. Asiantuntijoina Jomma ry:n vs.tj. Pirjo Hongisto ja Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskuksen Arto Lehto. Paikalla oli 23 henkilöä.

16.2.2006 Kunnanvirasto. Aiheina jätevesiasetus, kylien maisemanhoito, esimerkki kylän maisemanhoitosuunnitelmasta. Asiantuntijoina Janne Vimpari, Mhy Ylikiiminki tj. Juhani Heikkinen ja Ulla Parkkinen. Paikalla oli 14 henkilöä.

21.2.2006 Kunnanvirasto. Aiheina kierrätyspisteet Ylikiimingissä ja kuntalaista palvelevat jätehuollon tulevaisuuden kehittämistarpeet, lajittelu, Kestävän kehityksen talon toiminta, kompostointi ja korttelitalonmiestoiminta. Asiantuntijoina Janne Vimpari, Oulun Jätehuolto Oy:n Ilona Suppanen, Kestävän kehityksen talon Sauli Kaplas. Paikalla oli 10 henkilöä.

2.3.2006 Kyläilta Vepsällä. Aiheina kierrätyspisteet Vepsällä ja jätehuollon ajankohtaiset asiat. Maatilojen EU-tuet. Asiantuntijoina maaseutusihiteeri Markku Kesäniemi ja Janne Vimpari. Paikalla oli noin 14 henkilöä.

22.5.2006 Jäteretki Kestävän kehityksen talolle Ouluun

Talon toiminnan esittely, kompostointi, jätehuoltomäärykset, jätehuollon kustannusarviot, ekopisteen esittely. Mukana yht. 11 henkilöä rivitalokiinteistöistä ja omakotitaloista. Mukana Sauli Kaplas TYKI ry. ja Janne Vimpari.

28.6.2006 Jätevesijärjestelmän asennusnäytös ja tiedotusisku jätevesiasetuksesta Vesalassa. Läsnä 23 henkilöä. Esittelijöinä Goodwell Oy ja Paskis Jyki-hanke. Lisäksi paikalla asiantuntijoina P-P Ympäristökeskuksesta Sakari Kalliokoski, Tanja Peltola, kunnasta rakennustarkastaja Samppa Ukonmaanaho, Ylikiimingin Vesihuoltolaitoksen tj. Jukka Inkala, maaseutusihiteeri Markku Kesäniemi. Kuva. Betonirakenteinen pienpuhdistamo kiinnosti ihmisiä.

Kompostoinnista kertova näyttely Ylikiimingin kirjastolla 6/2006-8/2006. Tietoa ja materiaalia kompostoinnista, kolme eri kompostoitumisvaiheessa olevaa näytettä esillä sekä vasta markkinoille tulleen sisäkompostorin esittelyä yhteistyössä L&T:n kanssa.

23.8.2006 Jätenäytelmä kaikille Ylikiimingin 4-9 luokkalaisille. Tapahtuma Äxön-messujen yhteydessä. Esittäjänä Teatteri 1902. Osallistujia noin 300 henkilöä. Kuva. Jätenäytelmän tapahtuman alkujuonnon toteutti näyttelijä Leo Lastumäki.

3.3 Muuta ympäristönhoidollista edistämistä

Maatilojen peltojen suojavyöhykkeiden 5-v hoitosopimuksia yhteensä 20 ha 6 eri tilalla. Mukana myös pohjavesialueiden suojelusopimuksia.

Kunnan polttopuunkorjuun ja maisemanhoidon edistäminen kunnan ja asukkaiden välisen vuokraussopimuksen kautta. ”Pihkapalsta”.

Metalliromunkeräys Ylikiimingissä 8.6.2005-20.6.2005. Kuusakoski Oy, 4H-yhdistys, Paskis Jyki-hanke, kunta. 10 keräyspistettä eri puolilla Ylikiiminkiä. Keräysmäärä 83 t, joka vastaa teräkseksi valmistettuna 15 000 euron kustannusta jalostettaessa maaperän metallia teräkseksi. Kuva keräyspisteestä.

Kuntalaisille tietopaketti jätevesiasioista kohdennetusti touko-kesäkuussa 2005. 19 sivua/kirje. 91300 Ylikiiminki ryhmäjakeluna 850 kpl. 91310 Arkala osoitepostituksena 91 kpl. + yksittäisiä kirjeitä pyynnöstä. 12 kpl jakeluna Suonperäntielle.

Osallistuminen kirkon ympäristödiplomihankkeen eteenpäinviemiseen. Ympäristökartoituksen tekeminen agrologiharjoittelija Sari Riikolan koordinoimana.

Keskustelutilaisuus isompien kiinteistöjen biojätteen keräilyn/kompostoinnin aloittamisesta Ylikiimingissä 21.9.2005. Mukana isännöitsijä Rauni Sankilampi-Vähäaho, Sauli Kaplas Yritetään Yhdessä ry., Oiva Rantala, kiinteistöhoitaja Reino Leskelä, Ylikiimingin kunta. Mukana noin 20 henk.

Vapaa-ajan asukkaille tiedotuskirjeet jätevesiasioista ja jätehuollosta helmikuussa 2006. Yhteensä 649 kpl osoitepostituksena. Yhteensä 15 sivua/kirje. Painatus Multiprint Oy.

Ekopisteverkoston laajennus kunnan pohjoisosaan, Arkalan kylään. Rakennetaan ehkä vuonna 2007.

Kunnan puutarhajätteen sijoituspaikan kehittäminen toimivaksi ja markkinointitoimenpiteet käytön lisäämiseksi yhteistyössä 4 H:n ja kunnan kanssa. Kesä 2006. Toimintaan haetaan ympäristölupa Oulun seudun Ympäristövirastosta.

Kunnan mökkiläiskyselyn tulosten tiedotustilaisuus Lyseon lukion tiloissa 30.5.2006. Tutkimustietoa mökkiläisten jätevesijärjestelmien kunnosta ja liittymisestä järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Mukana kunnanhallituksen pj. Jouko Karjalainen, kunnaninsinööri Aarne Holmi, maaseutusihiteeri Markku Kesäniemi, rakennustarkastaja Samppa Ukonmaanaho, Janne Vimpari, opettaja Kaisa Ikäheimonen, lukion rehtori Teuvo Laurinolli, viisi lukion opiskelijaa, Rantapohjan päätoimittaja Vieno Väliahde.

Ylikiimingin metalliromunkeräys 22.5.2006-5.6.2006. Järjestäjinä Stena Oy, 4H-yhdistys, Paskis Jyki-hanke, kunta. 9 keräyspistettä eri puolilla Ylikiiminkiä. Keräysmäärä 38 t.

Kyläympäristön siivoustalkoot Joloksella 1.6.2006. Mukana 9 kyläläistä.

Tiedotuskirje jätehuollosta ja jätteiden kanssa toimimisesta Ylikiiminkiin rakentaville. Yhteensä 63 kpl. Teknisen osaston ja Paskis Jyki-hankkeen yhteiskirje. Aiheina määräykset jätteiden käsittelystä kaava-alueilla, ohjeistus jätehuollosta Ylikiimingissä. Mukana rakentajia varten tehty Oulun Jätehuollon ”Rakenna ja lajittelu”-opas.

Ylikiimingin paperinkeräyksen edistämistoimet yhteistyössä jätehuoltoyrittäjä PPT Luttinen Oy:n kanssa. Tuloksena noin 10 yleistä paperinkeräyslaatikkoa pohjautuen aikaisempaan 4H:n keräysverkostoon. Jokaiselle rivitalokiinteistölle oma paperinkeräyslaatikko, samoin laatikot Conlog Oy:n ja Mammuttihiirsi Oy:n pihaille. Toiminnan aloitus alkutalvi 2006. Paperinkeräyksestä tiedottamista ja jäteneuvontaa käyttövolvymin ja keräyslaadun kasvattamiseksi.

3.4 Projektipäällikön osallistuminen koulutuksiin

3.3.2005 Viestintäkoulutus, Ylikiiminki

6.4.2005 Maineseminaari, Ylikiiminki

15.4.2005 Jätevesikoulutus, Haapajärvi

10.6.2005 Hankekoulutus, Pyhäjärvi

9.11.2005 Hankkeiden taloushallinto, Oulu

14.11.2005 Hankkeiden ATK-koulutus, Pudasjärvi

18.11.2005 Hankkeiden kilpailutus, Oulunsalo

8.12.2005 Kylätalous, Oulu

26.1.2006 P-P Ympäristökeskuksen Hajajätevesi-päivä, Oulu

7.2.2006 Yrittävä maaseutu-hankkeen loppuseminaari, Muhos

13.9.2006 Maaseudun kehittämispäivät, Oulu

4 Tulosten arviointia

Hankkeessa suoritettiin suuri panostus jätevesiasioiden ja jäteasioiden tiedottamiseen, neuvontaan ja kouluttamiseen. Lähes kaikki Ylikiimingin asukkaat vapaa-ajan asukkaat mukaan luettuna jollain tavalla kuuluivat hankkeen tiedottamisen ja neuvonnan piiriin. Ylikiimingissä on haja-asutusalueilla vakituisesti asuttavia kiinteistöä noin 1000 kpl, ja vapaa-ajan kiinteistöjä 650 kpl. Hankkeen toiminta kattoi ikäryhmät päiväkotikiinteistöistä vanhuksiin saakka. Hankkeessa suoritettiin erittäin monipuolisesti erilaisia oppimistapahtumia, joissa hankkeen asioita tuotiin esille. Oli perinteistä postitse tapahtuvaa tiedottamiskirjettä, henkilökohtaista neuvontaa, koulutus- ja tiedottamistilaisuuksia, jätevesijärjestelmän asennusnäytöksiä, koululaisretkiä, lehtijuttuja, jäteaiheinen piirustuskilpailu opetuksineen, messutapahtuma, siivoustalkoita, metalliromunkeräyksiä ja muuta kehittämistoimintaa. Vaikka hankkeen aihepiiri oli verrattain suppea ja kohderyhmä pieni, saimme monipuolisella koulutustarjonnalla ihmisiä tapahtumiin liikkeelle hyvin.

Hankkeen alussa lähetimme asukkaille kirjeitse tietopaketin jätevesiasioista. Tämän jälkeen järjestimme koulutustilaisuuksia, joissa ihmiset saivat kysellä vaikkapa kirjeen pohjalta kysymyksiä ja tutustua ja perehtyä asioihin syvemmin ja käytännönläheisemmin. Hankkeen järjestämissä tapahtumissa suoritettiin yhteistyötä eri organisaatioiden välillä voimakkaasti, ja alan organisaatiot lähtivät mielellään mukaan toimintaan. Hankkeen avulla tapahtumiin saatiinkin esille alan yritysten toimintaa ja henkilöitä, jolloin ihmiset saivat kontakteja ja tietoa heitä koskettavista asioista. Mieleenpainuvaa oli monen tapahtuman yhteydessä suoritettu arvonta, johon saimme

yllättävänkin hyviä palkintoja yrityksiltä. Oli luksuskartanoloma Etelä-Suomeen kahdelle, yö Porokämpällä kahdelle, sylillinen poronlihaa, kirjapalkintoja jne. jne.

Jätepuolen neuvontaa kohdistettiin etenkin lapsiin ja nuoriin, koska juuri he omaksuvat asiat tehokkaimmin ja ikäryhmän ympäristökasvatustyöllä saavutetaan parhaat tulokset. Kouluyhteistyö sujui mukavasti ja hyvin, koska koulut innostuivat toteuttamaan hankkeen aihepiiriin kuuluvia asioita hyvin. Koululaiset saivatkin aimo annoksen kierrätysoppia ja näkivät koko sen ketjun mihin kotona lajiteltu ja kierrätetty tavara lähtee ja mitä siitä tulee. Lasten ja nuorten jäteneuvonnan tavoitteena olikin havainnollista koko se tavaran kierrätyksen ketju, joka syntyy ostopäätöksestä ja päättyy jätteenä hyötykäyttöön tai loppusijoitukseen kaatopaikalle. Aikuisia koskevassa jäteasioiden neuvonnassa ehdoton pääpaino oli asuinkiinteistöjen kierrätysten toimintaedellytysten kehittämisessä. Ihmisiä tiedotettiin Ylikiimingin jätepisteistä, jätelain muutoksesta ja miten sen kanssa toimitaan.

Käynnistimme biojätteiden kompostoinnin osalta työn, jonka tavoitteena oli, että Ylikiimingin suuremmat asuinkiinteistöt hoitavat biojätteensä paikallisesti kompostoimalla. Kompostoinnin aloittamiseen ei saatu ainakaan hankkeen aikana tarpeeksi puhtia, koska riittävä määrä ihmisiä ei saatu innostettua asian taakse. Kompostoinnin aloittaminen isommassa kiinteistössä vaatii kaikilta asukailta innostusta, jotta homma toimii. Kuitenkin monissa taloyhtiöissä asiaan suhtauduttiin positiivisesti ja voi olla että heidän esimerkillään prosessi käynnistyy muissakin taloyhtiöissä. Toinen merkittävä etenkin isompia kiinteistöjä koskeva kierrätyksen edistämisjuttu toteutettiin erään kylän rivitalokiinteistössä. Kiinteistö sijaitsee kaukana ekopisteistä, joten he rakensivat ”välivaraston” ekopisteeseen meneville hyötyjätejakeille. Välivaraston jätteet tyhjenetään yhteisen sopimuksen myötä säännöllisesti ekopisteeseen ja taloyhtiö säästää jätehuoltokustannuksissa. Kolmas koko Ylikiimingiä koskeva jätehuollon tehostaminen koski paperinkeräystä. Ylikiimingin 4H:lla oli noin 15 kpl paperinkeräyslaatikkoa ympäri Ylikiimingiä, joihin kaikki saivat toimittaa keräyspaperia. Hanke tuki tiedotustoiminnalla ja jäteneuvonnalla paperinkeräyslaatikoiden käyttöä, mutta paperin huonon hinnan ja 4H:n puutteellisen henkilöstöresurssin ja koneellisen keräyskapasiteetin vähyyden vuoksi Oulun seudun ympäristöviraston välityksellä saimme Oulun eteläpuolella toimivan jätehuoltoyritystä PPT Luttinen Oy:n aloittamaan Ylikiimingissä sekä yleisen paperinkeräyksen ja rivitaloja koskevan keräyksen. Myös muutama suuri yritys otettiin mukaan keräysverkostoon. Tällä toiminnalla jätehuoltomääräysten noudattaminen parantui paljon Ylikiimingissä.

Kierrätysmahdollisuuksia lisättiin kahdella metalliromunkeräystempauksella, jotka nähtiin hyvinä esimerkkeinä kierrätyksen kaikista hyvistä puolista. Samoin puutarhajätteen keräyspistettä kehitettiin ja tehtiin tunnetuksi sekä hanke oli mukana laajentamassa kunnan ekopisteiden verkostoa Arkalaan, kunnan pohjoisosaan.

Jätevesipuolen neuvonnalla pyrimme selkiyttämään ihmisille jätevesiasetuksen periaatteet ja annoimme tietoa, miten kiinteistöt saavuttavat jätevesiasetuksen vaatimukset. Haja-asutusalueen vakituisille ja vapaa-ajan kiinteistöille lähetetty tiedotuskirje sisälsi perustietoa jätevesiasioista mukaan lukien jätevesiselvityslomakkeen. Samoin Ylikiimingi-lehteen kirjoitetut jutut sisälsivät kiinteistön omistajia varten kirjoitetun tieto-osion ajankohtaisista asioista. Hankkeen järjestämät kyläillat, jätevesiasennusnäytökset, jätevesimessut ja henkilökohtainen neuvonta mahdollistivat yksityiskohtaisemman neuvonnan.

Hanke tiedotti mökkiläisiä jätehuollosta ja kuivakäymälöistä. Kohderyhmä saikin valmiuksia jatkotoimenpiteille, joihin tarvittaessa ryhtyä. Tiedottamiskirjeiden seurauksena henkilökohtaista neuvontaa pääasiassa jätevesiasioissa annettiin projektin kautta noin 50 henkilölle. Ihmiset lähettivät virheellisesti jätevesiselvityslomakkeita kuntaan, jotka palautimme jätevesineuvonnan kera takaisin kiinteistön omistajalle. Selvityslomakkeen palautuksen yhteydessä selvitettiin

lomakkeen tietojen perusteella kiinteistön jätevesijärjestelmän tila ja mahdolliset jatkotoimenpiteet jätevesiasetuksen vaatimusten täyttämiseksi.

Hanke käynnisti myös muita ympäristöasioihin linkittyviä työkokonaisuuksia. Esimerkiksi vesistöjen kunnostamiset saavat uutta puhtia lähitulevaisuudessa kyläyhteisöjen vetäminä. Erityisen merkityksellinen oli Pihkapalsta-polttopuumetsien vuokrauskäytäntö, joka ylitti uutiskynnyksen aina valtakunnan televisiota myöten. Vuokrauskäytännöllä saadaan maisemallisesti huononäköisiä alueita hoidettua kuntoon ja alueita siistittyä. Käytäntö levisi voimakkaasti ainakin Ylikiimingissä myös yksityismetsien puolelle, joka oli osittainen tarkoituskin.

Mökkikirjeen liitteenä lähetetyn mökkiläistutkimuksen mukaan Ylikiimingin mökkiläisistä (649 kiinteistöä) ilmoitti, että 55 % heidän mökeistään on jätevesijärjestelmä asetuksen mukaisessa kunnossa. 21 % ilmoitti, että järjestelmää pitää parantaa vuoteen 2014 mennessä. 24 % ei osannut sanoa, onko järjestelmä kunnossa vai ei. Tutkimuksen mukaan vain 4 % mökkikiinteistöistä on liittynyt jätelain velvoittamaan järjestetyn jätteenkuljetuksen piiriin.

Hankkeessa suoritettiin monenlaisia oppimistapahtumia, joista ehdoton pääosa onnistui tavoitteessaan keräämään osallistujia ja tarjoamaan osallistujille tietoa asioista. Parhaiten onnistuivat kylillä järjestetyt tapahtumat. Perustietoa kaipaavia osallistujia tuli mukaan paljon, keskustelu oli aktiivista ja molemmin puolin hyödyttävää. Huonoiten onnistuivat kunnanvirastolla pidetyt luennonomaiset tilaisuudet, vaikka ne asiasisällöltään ja esiintyjäkaartiltaan olivat varsin laadukkaita. Osallistujia ei tällöin saatu niin paljon mukaan. Kaikista kiinnostavin aihealue oli jätevesiasetus ja sen määräykset, koska se koskettaa tavallisia haja-asutusalueen asukkaita ja mökkiläisiä. Jätevesiasetuksen lisäksi illan ohjelmaan pyrittiin yhdistämään yleisöä vähemmän kiinnostava aihealue illan ensimmäiseksi aiheeksi, joten sekin asia käytiin läpi ja ihmiset havahtuivat huomaamaan senkin tärkeyden. Kaikista paras oppimistapahtuma syntyi eri alojen yhteistyöllä, tilaisuuden rentoudella ja aiemmalla julkisuudella. Vuonna 2005 järjestetyt Metsä- ja jätevesi-iltamat kokosivat jälleen kerran satoja ihmisiä, johon mukaan nyt liitettiin jätevesiteema monipuolisine ohjelmineen. Erilaisilla messutempauksilla saadaan ihmisiä liikkeelle, kun mukaan otetaan vapaampaa ohjelmaa. Jokaisen tapahtuman yhteydessä tehtiin lehdistötiedote pääasiassa Rantapohjaan, jonka lehti lähes joka kerta julkaisikin.

4.1 Hankkeen keskeisiä saavutuksia ja aikaansaannoksia

1. Suuri tietopanostus jätevesi- ja jäteasioista Ylikiimingin haja-asutusalueiden asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille eri tiedottamis- ja koulutustapoja hyväksikäyttäen.
2. Ylikiimingin nousu ”kartalle” ympäristöasioissa eri kanteilta katsottuna.
3. Ylikiimingin ympäristöllisen viihtyisyyden ja hyvinvoinnin lisääminen mm. polttopuupalstojen vuokrauskäytön kautta ja kahden metalliromunkeräyksen kautta.
4. Lasten ja nuorten jäte- ja ympäristökasvatukseen panostaminen kouluyhteistyön kautta. Koulujen voimakkaampi ympäristökasvatustyö tulee mitä ilmeisemmin jatkumaan myös tulevaisuudessa.
5. Asuinkiinteistöjen 2007 voimaan astuvan seudullisten jätehuoltomääräysten noudattamisen valmiuksien parantaminen ja kompostoinnin edistäminen varsinkin rivitalokiinteistöissä. Jokaiseen rivitaloon paperinkeräysastiat sekä noin 10 kpl yleisiä paperinkeräysastioita ympäri Ylikiiminkiä. Yhteensä astioita tulee noin 40 kpl.
6. Tietoisuus jätevesiasetuksesta, jätehuollosta jne. lisännyt alan yritysten toimintamahdollisuuksia kunnassa.
7. Osallistuminen myös kunnan muiden ympäristöllisten asioiden kehittämiseen edisti monia asioita kunnassa. Esimerkiksi hanke laittoi alulle kirkon ympäristödiplomiin liittyvän työn opiskelijatyönä tehtynä ja ohjasi ympäristödiplomiin liittyvää selvitystyötä.

8. Hanke järjesti kylillä ja kyläläisille monta tapahtumaa, joihin osallistui kylätoiminnan vetäjiä. Ympäristöasiat saavat varmasti kylätoiminnassa uusia piirteitä ja asioita otetaan kylillä esille.
9. Aluekeräyspisteiden ja kierrätysmahdollisuuksien lisääminen Ylikiimingissä. Yksi Oulun Jätehuolto Oy:n ekopiste Arkalan kylään ja Kalliomaan puutarhajätteen keräyspisteiden kehittäminen ja markkinoiminen.

Kaiken kaikkiaan hankkeen järjestämiin erilaisiin oppimistapahtumiin yms. osallistui yht. 1341 henkilöä. Tähän lukuun sisältyy koululaisille järjestetyt kaksi tapahtumaa, jotka kummatkin keräsivät kaikki Ylikiimingin 4-9 luokan koululaiset yhteen (noin 350 oppilasta). Oppimistapahtumia ja tiedotustilaisuuksia järjestettiin yhteensä 26 kpl. Lisäksi hanke suoritti erilaisia ympäristöhoidollisia kehittämistehtäviä 14 kpl. Tapahtumien lisäksi hanke tavoitti tiedottamiskirjeillään 1602 taloutta kattaen kaikki Ylikiimingin haja-asutusalueen kiinteistöt vakituisina rakennuksineen että mökkeineen.

5 Talous

5.1 Kustannukset

Vuosi 2005				
Kululaji	toteutunut 1.1.-30.6	toteutunut 1.7.-31.12	vuosi 2005 yht.	kustannus arvio
Palkat ja sivukulut	8026,09	13748,72	21774,81	21782,20
ostopalvelut	131,15	606,43	737,58	737,58
Matkakulut	377,40	652,68	1030,08	1030,08
Vuokrat	143,37	286,74	430,11	430,11
toimistokulut	625,46	333,60	959,06	959,06
muut kulut	1548,97	804,55	2353,52	2353,52
yhteensä	10852,44	16432,72	27285,16	27292,55

Vuosi 2006				
Kululaji	toteutunut 1.1.-30.6	haettu 1.7.-30.9	vuosi 2006 yht. arvio	kustannus arvio
Palkat ja sivukulut	15800,04	10364,67	26164,71	25100
ostopalvelut	429,43	439,89	869,32	1000
matkakulut	504,59	703,43	1208,02	900
vuokrat	311,33	143,37	454,7	530
toimistokulut	592,30	99,26	691,56	1200
muut kulut	1043,90	62,40	1106,3	973,45
yhteensä	18706,82	11813,02	30494,61	29703,45

Kaikki yhteensä	57779,77	56996
------------------------	-----------------	--------------

5.2 Rahoitukset

vuosi 2005				
Rahoituslähde	toteutunut 1.1.-30.6	toteutunut 1.7.-31.12	vuosi 2005 yht.	rahoitussuun- nitelma
TE-keskus	7813,74	11831,55	19645,29	19650,52
Kuntarahoitus	1953,43	2957,88	4911,31	4912,38
Muu julkinen rahoitus				
Yksityinen rahoitus	1085,27	1643,29	2728,56	2729,65
Yhteensä	10852,44	16432,72	27285,16	27292,55

vuosi 2006				
Rahoituslähde	toteutunut 1.1.-30.6	haettu 1.7.- 30.9	vuosi 2006 yht.	rahoitussuun- nitelma
TE-keskus	13450,73	7940,98	21391,71	21386,48
Kuntarahoitus	3362,68	2768,78	6131,46	5346,62
Muu julkinen rahoitus				
Yksityinen rahoitus	1868,18	1103,26	2971,44	2970,35
Yhteensä	18681,59	11813,02	30494,61	29703,45

Kaikki yhteensä	57779,77	56996
------------------------	-----------------	--------------

6 Loppupäätelmät

6.1 Hyvä ja ajankohtainen hankesuunnitelma oli hyvä perusta hankkeelle

Hanke pysyi koko sen ajan hyvin hallinnassa ja työtä oli mukava tehdä, koska sen aihepiiri oli hyvin rajattu, uudet ja ajankohtaiset lainsäädännölliset velvoitteet suorastaan vaativat tiedotus- ja neuvontatyötä kuntalaisille. Ilman kunnan, kuntalaisten sekä sidosryhmien mukanaoloa hankkeessa, ei hanke olisi saanut vaikuttavuutta aikaan. Ylikiimingin kunnan ja Oulun kaupungin liittyminen vuoden 2009 alusta alkaen toi oman mausteensa myös hanketyöhön. Vaikka vaarana oli kunnan kehittämistoiminnan hyytyminen, kuitenkin kunnassa kehittämistoiminta jatkui erittäin vilkkaana ja asioihin suhtauduttiin positiivisesti. Tämä helpotti hankkeen asioiden eteenpäinviemistä.

6.2 Ympäristöasioiden edistäminen on vaikea ja pitkäjänteinen prosessi

Hankeaikana näkyi selvästi ihmisten erilainen suhtautuminen ympäristöasioihin. Periaatteessa kaikki halusivat elää puhtaassa elinympäristössä, mutta keinot tämän asian ratkaisemiseksi olivat monille erilaisia. Eräät henkilöt halusivat omalla henkilökohtaisella panoksella olla mukana parantamassa oman elinympäristön tilaa, mutta toiset olivat kaikkia ympäristöasioita vastaan, jos kustannuksia tuli omalle kohdalle. Erityisesti lasten innostus kierrättämiseen ja muihinkin

ympäristöasioihin oli iloinen yllätys. Ylikiimingissä on nousemassa sukupolvi, jolle ympäristöasiat ovat tärkeitä ja osa jokapäiväistä elämää.

Ympäristötiedottamisessa ja neuvonnassa näyttää ihmisten yläpuolelta tuleva ohjailu ja määräykset olevan pääsääntöisesti keino, jota kannattaa käyttää erityisen harkiten. Nykyajan ihminen ei enää ole siinä määrin määrällävissä kuin ennen. Siksi hankkeen neuvontatehtävissä pyrin lainsäädännön puitteissa saamaan neuvonnan kohteena olevan itse huomaamaan ympäristön edistämistyössä koituvan edun. Mikäli ihmisessä ei synny paloa ympäristöasioiden edistämiseksi omassa toiminnassaan, silloin korkeintaan vain lakien määräämät asiat tulevat tehdyksi. Erityisesti nostaisin esille sen, että kunnan työntekijänä oli huomattavasti helpompi viedä lainsäädännöllisesti hyvinkin sidoksissa olevia asioita eteenpäin, kuin esimerkiksi yksityissektorin työntekijänä. Kuntatyöntekijä nähdäänkin kuntalaisen silmissä puolueettomana kuntalaisen edun puolustajana, joka helpottaa tämän kaltaisten asioiden eteenpäinviemistä.

6.3 Hankkeen ongelmia

Hankkeen aikana kuntalaisilta tuli palautetta, että hankkeessa voitaisiin suorittaa kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa. Tämä olisi tarkoittanut paljon aikaa vaativien kiinteistökohtaisten käyntien suorittamista. Syitä, miksi toimintaa ei ryhdytty tekemään, oli monia. Hankkeella eivät riittäneet aikaresurssit työhön, jolloin muut hankkeen hankesuunnitelman mukaan toteutettavat työt olisivat jääneet tekemättä. Samoin hankkeen tulokset olisivat olleet rajallisia toisten saadessa neuvontaa ja toisten ei. Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus on ottanut kannan, jossa se rahoittaa hankkeita, jotka suorittavat kaikille tasapuolista neuvontaa. Yleisellä neuvontatasolla liikuttaessa, jokainen asiasta kiinnostunut saa valmiuksia toteuttaa jätevesijärjestelmän parannustyöt määräaikaan mennessä. Ihmisten tietämystason kohoamisen myötä tuettiin alan yritysten mahdollisuuksia ja valmiuksia tuotteiden markkinoimiseen kunnan alueella. Yleisneuvonnasta huolimatta kiinteistönomistajalla oli mahdollisuus kysyä kiinteistöä koskevista yksityiskohtaisista asioista ja hankkeessa suoritettiin yksityiskohtaisempaa neuvontaa puhelimitse ja kirjeitse tätä kautta.

Hanketyötä varjosti koko ajan yksityisrahoituksen niukkuus, joka kuitenkin järjestyi rahoitussuunnitelman mukaisesti. Monet yritykset eivät lähteneet mukaan hankkeeseen, koska he eivät kokeneet saavansa sijoittamalleen rahoilleen vastinetta. Tällä hetkellä yritykset eivät anna ilmaista rahaa ulos, vaan vaativat sijoittamalleen rahalle paremman tuoton kuin sijoitustoiminnalla saisi. Niin kauan kuin hankkeet eivät pysty tyydyttämään tätä tarvetta, yksityisrahoituksen muodostuminen ontuu. Olisin toivonut enemmän liikkumavaraa kustannuspuolelle. Toisaalta tämä pakotti voimakkaaseen yhteystyöhön eri ”sponsoreiden” kanssa virittäen yritysyritystyötä, joka oli hyvä asia.

6.4 Byrokratia jarruttaa kehittämistyötä

Hankkeen maksatukset ja hallinnointi pysyivät hallinnassa ja rutiinina tehtynä, joten ne eivät aiheuttaneet ylimääräistä harmia hanketyöhön. Hanketyön jarruna toimiva ylimitoitettu byrokratia hidasti ja hankaloitti työtä. TE-keskuksen kustannusten hyväksymismenettely ei vastaa työelämän normaalia kustannusten syntymisprosessia, joita syntyy töitä tehdessä. TE-keskuksen liian tiukka kustannusten hyväksymismenettely ja hankesuunnitelman sanatarkka noudattaminen muuttaa kehittämishankkeen luonteen päinvastaiseksi, johon se on tarkoitettu. Kehittämishankkeet eivät pysty olemaan elinkeinoelämän toimintakentässä tulevaisuuden kehitysaskelleita haastelevia, nopeita kehitystyön suunnanvaihtajia ja testausympäristönä toimivia yksiköitä, vaan kauankin aikaa sitten tehty hankesuunnitelma määrää liian tiukasti kehittämistyön raamit. Vaikka usein hankesuunnitelma on tehty ja muodostettu juuri sen hetken tarpeiden mukaan alueen parhaalla mahdollisella

henkilöstöllä, silti hankesuunnitelman monet asiakokonaisuudet voivat vanhentua jo ennen kuin hanke pääsee alkamaan. Liian tiukka kustannusten hyväksymismenettely ei vastaa kehittämistoiminnan luonnetta, jossa rahallisella panostuksella luodaan uutta hyvinvointia. Nyt pikemminkin jatkuvasti pitää seurata, voiko tehdä sitä ja tätä ja meneekö asia läpi tarkastuksessa. Tuntuu siltä kuin hankkeen hallinnoija hyvää hyvyttään maksaa osan hankkeen normaaleistakin kuluista ja ottaa riskin hallinnoinnin onnistumisesta. Kehittämistyössä elintärkeä jatkuvan koulutuksen piirre puuttuu kehittämishankkeissa. Edellytetään, että hanketyöntekijä omalla osaamisellaan suoriutuu työtehtävistä läpi hankkeen, joten yhteiskunnallisesti tärkeisiinkin ja tarpeellisiin koulutuksiin ei saa osallistua. Esimerkiksi TE-keskus ei olisi hyväksynyt projektipäällikön osallistumista jätevesisuunnittelija-koulutukseen, vaikka se olisi parantanut jätevesineuvonnan laatua sekä myös olisi vastannut markkinoiden huutoon koulutetuista jätevesisuunnittelijoista. TE-keskus näyttää näin huonoa esimerkkiä, miten se rahoittamiensa hankkeiden hanketyöntekijöiden kohdalla jarruttaa heidän koulutustasoaan ja heikentää myöhempiä työllistymismahdollisuuksia. Tosiasiassa hanketyöhön ei kannata lähteä, jos haluaa kehittyä työelämän mukana ja olla terävimmän kehityksen kärjessä.

7 Ideoita jatkohankkeeksi

7.1 Jätevesiyrittäjyyttä lisää maaseudulle ”Jätevedet rahaksi-hanke”

Jätevesiasetuksen määräykset tulevat aiheuttamaan erittäin suuria muutoksia ja mahdollisuuksia maaseudun elämään. Maaseudun yritykset saavat aivan uusia elinkeinomahdollisuuksia jätevesijärjestelmien suunnitteluun, rakentamiseen ja huoltoon liittyvissä tehtävissä. Tarvittaisiin erillinen kehittämishanke, joka tukisi maaseudun yrityksiä kaikissa haja-asutusalueen jätevesihuoltoon liittyvissä tehtävissä. Esimerkiksi kouluttaisi lisää suunnittelijoita, rakentajia, huoltajia alalle ja tiedottaisi ihmisiä näistä yrityksistä. Ihmiset tarvitsevat tietoa yrityksistä, jotka palvelevat jätevesiasioissa. Tällä hetkellä koko Suomessa suoritetaan voimakasta asukkaiden tiedotus- ja neuvontatyötä jätevesiasioissa, joka tulee näkymään voimakkaana jätevesihuollon kysynnän lisäyksenä. Siksi tällä hankkeella avattaisiin maaseudun yrityksille mahdollisuuksia tyydyttää alati kasvava kysyntä. Eräs keskeisimmistä hankkeen kehittämiskohteista olisi jätevesilietteiden paikallinen käsittely. Tällä hetkelle ja tulevaisuudessakin ne pitää kuskata pitkiä matkoja jätevedenpuhdistuslaitokselle, mutta olisiko mahdollisuutta perustaa maaseudulle jätevesiosuuskuntia, jotka kokonaispalveluna tuottavat jätevesipalveluita ja huoltamisen yhteydessä käsittelevät asianmukaisesti ihmisten jätevesilietteitä. Tämä toiminta sopisi erittäin hyvin maatalojen yhteistoiminnaksi, koska siellä on kalustoa, käytännön tietotaitoa ja yrittäjyyttä. Hankkeen toiminta-alue kannattaisi olla seutukunnan kokoluokkaa, jotta hyödyt ja mahdollisuudet saataisiin maksimoitua.

7.2 Kierrättämällä työtä ja hyvinvointia

Kierrätystoiminta tulee tulevaisuudessa olemaan vartenotettava elinkeino ja kasvuala, jolla pystytään tuottamaan käytännönläheistä työtä pitkäaikaistyöttömille, vajaakuntoisille ja muille ihmisille, jotka jostain syystä ovat pudonneet yhteiskunnan työelämän rattaista pois. Hankkeen keskeinen idea on hyödyntää jätteestä saatavat tulot ja elinkeinomahdollisuudet kierrättämällä eikä maksamalla jätteiden kускаusta kaatopaikalle. Ylikiimingissä ja Oulussa olisi mahdollisuus rakennustavaroiden kierrätyspisteelle, jossa myytäisiin ihmisille tarpeettomia rakennusten raaka-aineita. Kierrätyspisteen yhteyteen kannattaisi perustaa muutakin kierrätystoimintaa, kuten metallin, pahvien ja paperin keräystä. Esimerkiksi kompostointi tarjoaa työtä myös loppumateriaalin käytön

suhteen. Hankkeesta kannattaisi ensivaiheessa muodostaa esiselvityshanke, jolla kartoitetaan kierrätystoiminnan toimintaedellytykset markkinatutkimuksella ja kustannusarviolaskennalla. Esiselvitysvaiheessa kartoitettaisiin yrityksiä, jotka olisivat kiinnostuneita kierrätystoiminnan aloittamisesta. Mikäli toiminta osoittautuisi kannattavaksi, kannattaa muodostaa hanke, johon kuuluu kehittämissosion lisäksi työllisyysosio, jonka tuella kierrätystoiminta pääsisi vauhtiin. Kehittämissosiolla luodaan toiminnan edellytykset esim. markkinointi, yhteistyösuhteiden luominen, koulutus jne. Työllisyysosiolla palkataan määrääjäksi työntekijät pyörittämään kierrätystoimintaa.

8 Ohjausryhmän kommentit hankkeesta

Ohjausryhmän jäsenten kesken on Paskis Jyki-hankkeesta keskusteltu. Yhteenvetona voimme todeta, että hanke toteutui hankesuunnitelman mukaisesti ja hankkeen kustannukset ovat toteutuneet suunnitellun kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Hankkeella pystyttiin edistämään monia ympäristöasioita Ylikiimingissä ja ympäristötietoisuus parani kuntalaisten keskuudessa. Ylikiiminki ikään kuin nousi ”kartalle” ympäristöasioissa. Käytännössä pystyttiin edistämään jätteenkeräystä ja kierrätystä sekä uuteen jätevesiasetukseen kuuluvia asioita.

Ohjausryhmä oli erittäin tyytyväinen projektipäällikkö Janne Vimparin asiantuntevaan ja innostuneeseen työpanokseen projektin aikana.

Ohjausryhmän puolesta

Ylikiimingissä 28.9.2006

Markku Kesäniemi
Hankkeen johtaja, maaseutusilhteeri

LIITTEET